

ftd.gr

ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
FRIENDS OF DEMOCRACY

Εκτροπή

Το πρόσφατο ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου καταδίκασε την Ελλάδα για σωρεία παραβιάσεων του Κράτους Δικαίου. Αυτό συμβαίνει για πρώτη φορά στην ιστορία της μεταπολίτευσης, καταδεικνύοντας με τον πιο επίσημο τρόπο αυτό που ορισμένοι επισημαίνουμε μετ' επιτάσεως: ότι στην Ελλάδα, επί κυβερνήσεως Μητσοτάκη συντελείται μια εκτροπή.

Οι εκτεταμένες παρακολουθήσεις πολιτικών (ακόμα και μελών της ίδιας της κυβέρνησης), στρατιωτικών, λοιπών αξιωματούχων, δημοσιογράφων και ενεργών πολιτών· οι επιθέσεις κατά δημοσιογράφων, δικαστών, μελών ανεξαρτήτων αρχών και άλλων που προσπαθούν να επιτελέσουν το καθήκον τους μέσω σπίλωσης, απειλών, αγωγών slapp, αφαίρεσης αρμοδιοτήτων, παράνομης αντικατάστασης και δικαστικών διώξεων, με αποκορύφωμα την ανεξιχνίαστη δολοφονία Καραϊβάζ· το άγος του απαίσιου θανάτου 600 μεταναστών στο ναυάγιο της Πύλου που δεν εξιχνιάζονται οι αιτίες του· η πρωτοφανής για δημοκρατικό κράτος επιχείρηση συγκάλυψης του φρικτού εγκλήματος των Τεμπών και η παροχή ασυλίας από τη βουλή στα μέλη κυβερνήσεων που πιθανότατα εμπλέκονται σε αυτό· η συστηματική παραπληροφόρηση και η απειλή για την πολυφωνία από τα μέσα ενημέρωσης που έχουν περιέλθει στην ιδιοκτησία ολίγων ολιγαρχών, διαπλεκόμενων με την κυβέρνηση· η υποβάθμιση και χειραγώγηση των ανεξαρτήτων αρχών· η ποδηγέτηση της Δικαιοσύνης· η σύνδεση αστυνομίας και οργανωμένου εγκλήματος· πρόκειται για ορισμένες μόνο από τις εκφάνσεις του φαινομένου με τις οποίες ασχολήθηκε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Αλλά ήδη έχουν προστεθεί και άλλες, με αποκορύφωμα το νομοσχέδιο της κυβέρνησης για την ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων, διά του οποίου επιχειρείται η εξόφθαλμη παραβίαση του άρθρου 16 του Συντάγματος, πραξικοπηματικά και με τις ευλογίες διάσημων συνταγματολόγων.

Είναι φανερό ότι οι εμπνευστές της εκτροπής δεν διστάζουν να προβαίνουν ακόμα και σε καταφανή παραβίαση του Συντάγματος, έχοντας τη βεβαιότητα ότι κανείς δεν μπορεί να τους ελέγξει.

Αισθάνονται μάλιστα τόσο ισχυροί, ώστε αποτολμούν δημόσια να αμφισβητήσουν ακόμη και το δικαίωμα των πολιτών να αποφασίζουν. Η κυβέρνηση Μητσοτάκη απέδειξε ότι η εκτροπή είναι εύκολη υπόθεση όταν απουσιάζουν ισχυροί θεσμοί αρμόδιοι για την αποτροπή της.

δελτίο

02

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2024

Δικαίωμα στον γάμο; Υπό την κρίση των πολιτών

«Ζητήματα δικαιωμάτων δεν τίθενται σε δημοψήφισμα», λέει η κυβέρνηση. Ποιος όμως καθορίζει τι είναι και τι δεν είναι δικαίωμα; Ο θεός; Μια επιτροπή ειδικών ή σοφών; Κι αν δεν μπορεί να αποφασίζει ο λαός, τότε γιατί μπορεί η βουλή; Μήπως γιατί είναι πιο εύκολο να ελεγχθεί απ' τους κάθε είδους ολιγαρχικούς;

Το θέμα αυτού του σημειώματος δεν είναι το αν πρέπει να επιτρέπεται ή όχι σε ομόφυλα ζευγάρια να έρχονται σε γάμου κοινωνία. Είναι το αν επιτρέπεται ή ακόμα και να επιβάλλεται για το συγκεκριμένο ζήτημα να αποφασίσει το σύνολο των πολιτών και όχι μόνο οι βουλευτές.

Κατ' αρχάς στην Οικουμενική Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων* δεν περιλαμβάνεται δικαίωμα στον γάμο μεταξύ ομοφύλων. Επιπλέον μια κοινωνία έχει δικαίωμα (και αυτό ισχύει μέχρι σήμερα) να θέτει όρους προκειμένου να δώσει προς υιοθεσία κάποια απ' τα παιδιά της. Ας τη ρωτήσουμε λοιπόν αν επιθυμεί να επιτρέψει την υιοθεσία από ομόφυλα ζευγάρια. Διότι αυτό το δικαίωμα κατοχυρώνει ο νέος νόμος για το γάμο. Το δικαίωμα στη γονεϊκότητα. Πλέον επιτρέπεται να υιοθετούν όλα τα είδη ζευγαριών. (Γιατί όχι τριάδων;)

Ενώ δεν μπορεί να πέφτει λόγος στην κοινωνία για την προσωπική ζωή ενός εκάστου, απ' την άλλη πρέπει να μπορεί να της πέφτει στο ποιος θα αναθρέψει τα προς υιοθεσία παιδιά, αλλά και στους όρους και τις προϋποθέσεις χρήσης τεχνολογιών γέννησης νέων ανθρώπων. Ο νόμος κάνει το πρώτο βήμα ώστε στη συνέχεια, αργά ή γρήγορα, να απελευθερωθεί η χρήση παρένθετης μητέρας για όλα τα είδη ζευγαριών. Τα ζητήματα αυτά είναι πολύ σοβαρά για να υποστηρίζουν κάποιοι ότι πρέπει να αποκλείονται οι πολίτες απ' την άμεση λήψη των σχετικών αποφάσεων.

Άλλωστε για ό,τι μπορούν να αποφασίζουν οι βουλευτές πρέπει να μπορούν να αποφασίζουν και οι πολίτες. Ποιος αναγνωρίζει τα δικαιώματα του καθενός μας, αν όχι το σύνολο των πολιτών; Γι' αυτό και στην Ελβετία διεξήχθη σχετικό δημοψήφισμα στις 26 Σεπτεμβρίου 2021.**

Ο αρχιεπίσκοπος Ιερώνυμος διατύπωσε την άποψη ότι ίσως θα έπρεπε να διεξαχθεί και στη χώρα μας σχετικό δημοψήφισμα. Ισχυρίζονται όμως οι ολιγαρχικοί ότι δεν πρέπει να τίθενται ζητήματα ατομικών δικαιωμάτων στην κρίση των πολιτών, ενώ ταυτόχρονα δηλώνουν πως ο γάμος των ομόφυλων ζευγαριών έχει την έγκριση των πολιτών, μιας και συμπεριλαμβανόταν στο κυβερνητικό πρόγραμμα το οποίο υπερψηφίστηκε στις τελευταίες βουλευτικές εκλογές. Από τη στιγμή λοιπόν που τα δικαιώματα νομοθετούνται από τη βουλή, η δυνατότητα καθολικής συμμετοχής των πολιτών στις κοινοβουλευτικές εκλογές (ανεξαρτήτως εισοδήματος ή φύλου) σημαίνει ότι ήδη κρίνουν, και έστω έμμεσα αποφασίζουν, για την αναγνώριση ή όχι ατομικών δικαιωμάτων.

Γιατί λοιπόν να μην αποφασίζουν και άμεσα για την αναγνώριση ή όχι ατομικών δικαιωμάτων, μέσω δημοψηφίσματος; Τι είναι αυτό που εξασφαλίζεται με την έμμεση κρίση των πολιτών και το οποίο κινδυνεύει αν αρθεί ο αποκλεισμός τους απ' την άμεση λήψη των σχετικών αποφάσεων;

Διονύσης Αλεξόπουλος

* Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα: <https://www.ohchr.org/en/human-rights/universal-declaration/translations/greek-ellinika>

** Τα αποτελέσματα εδώ: <https://c2d.ch/referendum/CH/61667afc9d64b63c605567d9>

Η πρώτη χώρα όπου αναγνωρίστηκε το δικαίωμα σύναψης γάμου από δύο πρόσωπα χωρίς διάκριση ως προς το φύλο τους ήταν η Ιρλανδία έπειτα από δημοψήφισμα!

[...] Με δημοψήφισμα έχει αναγνωρίσει επίσης τον γάμο των ομοφύλων η Ελβετία το 2021 με ποσοστό 64%, ενώ στις ΗΠΑ αντίστοιχα δικαιώματα έχουν αναγνωριστεί μέσω δημοψηφισμάτων που διενεργήθηκαν στις πολιτείες του Μέην, του Μέριλαντ και της Ουάσιγκτον ήδη από το 2012, με ποσοστά περίπου 54%, αφού προηγουμένως σε προηγούμενες δεκαετίες οι πολίτες είχαν αποφασίσει αντίθετα.

[...] παγκοσμίως, πλήθος θεμελιωδών δικαιωμάτων όπως τα δικαιώματα των μαύρων και των ιθαγενών, η ψήφος και η ισότητα των γυναικών, οι αμβλώσεις, η ηλικία της ψήφου, ή η κατάργηση της θανατική ποινής, έχουν κριθεί και έχουν αναγνωριστεί μέσω δημοψηφισμάτων.

Από το άρθρο του **Χρήστου Λυντέρη**, «Χωρεί δημοψήφισμα για την καθιέρωση του γάμου μεταξύ ομοφύλων;» στη HuffingtonPost Greece, 23.01.2024.

Ιδιωτικά πανεπιστήμια και η παράκαμψη του Συντάγματος

Αρχικά, όταν άρχισε να διαρρέει η πρόθεση της κυβερνητικής πλειοψηφίας ότι θα προχώραγε στη νομοθέτηση που θα επέτρεπε την ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημιακών σχολών, είχα, όπως και πολλοί άλλοι, την άποψη ότι θα άλλαζε το άρθρο 16 του ισχύοντος Συντάγματος. Κάνεις τα τελευταία χρόνια δεν φανταζόταν ότι θα επιχειρείτο μια ωμή παράκαμψη του Συντάγματος.

Ας είμαι σαφής, το Σύνταγμα, είναι περισσότερο πολιτειακό κείμενο, παρά νομικό, και θεωρητικά εκφράζει το συλλογικό κοινωνικό όραμα για τη διακυβέρνηση. Φυσικά, ως καταστατικός χάρτης έχει νομική ισχύ, και κατά μια έννοια απόλυτη, καθώς αποτελεί έναν από τους θεμέλιους λίθους του νομικού συστήματος και της Δημοκρατίας.

Η πιο σημαντική λειτουργία του Συντάγματος είναι ότι εξασφαλίζει ένα πλαίσιο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του πολίτη στη χώρα, σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο. Η κατά το δοκούν τήρηση ή παράκαμψη του Συντάγματος διαταράσσει βάνουσα το πλαίσιο, και θέτει υπό αμφισβήτηση τη λειτουργία των θεσμών και τη δομή της ίδιας της Δημοκρατίας. Είναι μια καταστροφική πρακτική, που «διδάσκει» την απαξίωση των θεσμών, και δίνει αρνητικό παράδειγμα στους πολίτες. Ακόμα χειρότερα όταν μέσα μαζικής ενημέρωσης και ειδικοί δικαιολογούν το αδιανόητο. Στο τέλος, παραβιάζοντας θεσμικές διαδικασίες, οδηγείς σε ανισότητες, όχι μόνο ταξικές, οικονομικές και κοινωνικές, ή ισχύος, αλλά καταστρατηγείς κάθε έννοια δικαίου και καθιστάς τον πολίτη ευάλωτο σε αυθαιρέσεις. Με δυο λόγια, είτε η κοινωνία θα αντισταθεί, είτε στο τέλος ξεκινούν συγκρούσεις που μπορούν να εξελιχθούν ανεξέλεγκτες.

Αυτή τη στιγμή ο νόμος για την ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημιακών σχολών, είναι σε διαβούλευση και οδεύει προς ψήφιση παρόλο που υπάρχουν:

- σοβαρές ενστάσεις αντισυνταγματικότητας;
- δημόσιες παρεμβάσεις από Συνταγματολόγους, ακόμα και από υποστηρικτές της ίδρυσης ιδιωτικών πανεπιστημιακών σχολών, που επιστημονούν ότι βάση του ισχύοντος Συντάγματος δεν είναι εφικτό·
- εκτιμήσεις ότι ο νόμος θα κηρυχθεί αντισυνταγματικός στο Συμβούλιο της Επικρατείας·

- αμφιβολίες για το ποια σοβαρά πανεπιστήμια ή άλλα ιδρύματα του εξωτερικού θα θελήσουν να ανοίξουν εδώ παρατήματα (πρακτική που δεν έχει στην πράξη εφαρμοσεί κανένα σοβαρό ίδρυμα), και σοβαρές αμφιβολίες για την ποιότητα των σχολών·

- επικρίσεις για το πώς θα γίνεται η εισαγωγή φοιτητών, η αξιολόγηση των καθηγητών·

- εύλογες ανησυχίες για τη δημιουργία επιπλέον κοινωνικών ανισοτήτων, και ίσως τη δημιουργία υπερχρεωμένων απόφοιτων (όπως στις ΗΠΑ)·

- και για όλα αυτά ... τεράστιες αντιδράσεις από τους φοιτητές, μαθητές, ακόμα και πανεπιστημιακούς.

Παρ' όλα αυτά η κυβέρνηση επιμένει. Γιατί; Γιατί παρακάμπτει – και παραβιάζει; – το Σύνταγμα; Ποια είναι η πραγματική ατζέντα που πιέζει σε μια αδιανόητη αντιδημοκρατική πρακτική χωρίς προηγούμενο στην ιστορία της χώρας; Δεν θα ήθελε κανείς να ανατρέξει σε περίπλοκες υποθέσεις ή θεωρίες συνωμοσίας. Είναι όμως λογικές απορίες που προς το παρόν μένουν αναπάντητες.

Και κάτι τελευταίο! Οι αγώνες των φοιτητών αυτή τη φορά δεν είναι για να αλλάξουν τον κόσμο, ή για να καινοτομήσουν, να διεκδικήσουν κλπ. Αυτή τη φορά υποστηρίζουν το Σύνταγμα απέναντι στο αδιανόητο. Δεν είναι επανάσταση. Είναι διεκδίκηση του αυτονόητου. Ένα γερό μάθημα από τη νεολαία προς όλο τον λαό, ώστε να είμαστε σε επιφυλακή.

Γιατί μπροστά μας χάνει το τεράστιο θεσμικό κενό, απότοκο των ακραίων συνθηκών που γέννησε η ψευδαίσθηση της οικονομίας των προσδοκιών: οι θεσμοί που πραγματικά συγκροτούν την κοινωνία περιττεύουν και τα αδιέξοδα συσσωρεύονται. Είναι ένα καμπανάκι κινδύνου για την πορεία παρακμής.

Σταμάτης Στεφανάκος

Σημ. Πρωτοδημοσιεύθηκε στο προσωπικό blog του Στ. Στεφανάκου, όπου υπάρχει και αναλυτική τεκμηρίωση στη σχετική αρθρογραφία. <https://eleutherosnaskftesai.blogspot.com/2024/02/blog-post.html>

Μη κρατικά, Μη κερδοσκοπικά ΑΕΙ

«Μη κρατικό»: η δημιουργία τους, αλλά και η οικονομική λειτουργία τους ΔΕΝ θα ενταχθεί στον κρατικό προϋπολογισμό. Κάποιοι ιδιώτες ή επιχειρήσεις θα βάλουν τα χρήματα για την ίδρυση τους.

«Μη κερδοσκοπικό»: το άθροισμα «έσοδα μείον έξοδα» θα πρέπει να είναι μηδενικό σε ετήσια βάση. Τα έσοδα θα είναι τα δίδακτρα των σπουδαστών και τα έξοδα το λειτουργικό κόστος τους και η ετήσια προβλεπόμενη απόσβεση του αρχικού κεφαλαίου του επιχειρηματία. Το κράτος θα έχει τον έλεγχο της ποιότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών ώστε να συμβαδίζει με τον τίτλο ΑΕΙ; Οι σπουδαστές θα εισέρχονται χωρίς εξετάσεις, με άγνωστα μέχρι στιγμής κριτήρια εισαγωγής; Η αγορά εργασίας θα αποφασίσει για το ποιόν των γνώσεων τους σε σχέση με τα άλλα ΑΕΙ στην χώρα.

Δεν είμαι αρνητικά διακείμενος επί της αρχής, όντας θιασώτης της ελευθερίας και της διακίνησης των ιδεών. Ας δοκιμασθεί και κάτι άλλο, δεδομένου ότι η παρεχόμενη παιδεία είναι ήδη παρηκμασμένη και ποιοτικά απαράδεκτη.

Παναγιώτης Λαμπρούκος

Τέμπη και πολιτική δυστοπία

Αυτές τις ημέρες συμπληρώνεται ένας χρόνος από το δυστύχημα των Τεμπών. Ένα δυστύχημα που ήρθε να μας υπενθυμίσει, με τον πιο τραγικό τρόπο, τις παθογένειες του ελληνικού κράτους και κυρίως του πολιτικού συστήματος και των πολιτικών που αυτό παράγει. Το δυστύχημα παρουσιάστηκε αποκλειστικά ως αποτέλεσμα ανθρώπινου λάθους και η ευθύνη μετακυλίσθηκε στο κατώτερο επιχειρησιακό επίπεδο. Όμως το ανθρώπινο λάθος δεν μπορεί ποτέ να αποκλειστεί, και εδώ ακριβώς προκύπτει η ανάγκη για μηχανισμούς που θα μας προστατεύουν από αυτό. Για αυτούς τους μηχανισμούς είναι φυσικά *απόλυτα υπεύθυνοι* όσοι κατέχουν την πολιτική δύναμη να τους σχεδιάσουν, να τους υλοποιήσουν και να παρακολουθήσουν την εφαρμογή τους: δηλαδή οι πολιτικοί. Αντί γι' αυτό όμως, βλέπουμε για μια ακόμα φορά το πολιτικό σύστημα να επιτρέπει στους ίδιους τους πολιτικούς να κρίνουν και να δίνουν άφεση αμαρτιών στους συναδέλφους τους που φέρουν ακέραια την ευθύνη.

Απέναντι σε αυτή την νοσηρή πολιτική πραγματικότητα οι Έλληνες είδαμε με έκπληξη μια άλλη πραγματικότητα, που αναδύθηκε από την κατάθεση της κυρίας Μ. Καρυστιανού στην εξεταστική επιτροπή της Βουλής. Όσοι την ακούσαμε εντυπωσιασθήκαμε από το ήθος, την αλήθεια και τη δύναμη του λόγου της. Η γυναίκα αυτή έχασε σε αυτό το έγκλημα την κόρη της, αλλά δεν έμεινε στο προσωπικό της δράμα. Ως πρόεδρος του συλλόγου «Τέμπη 2023» μάς έδειξε πώς αισθάνεται κάποιος που μιλά στους συναδέλφους όσων έχουν την απόλυτη ευθύνη για τον θάνατο του παιδιού του: ποια δικαιοσύνη μπορεί να περιμένει και πώς να αντέξει όλη αυτή την κοροϊδία. Είχε το κουράγιο να σταθεί πάνω από όλα αυτά, εστιάζοντας στην προσπάθεια του πολιτικού προσωπικού να κρυφτεί από την ευθύνη του, να μη δώσει λόγο.

Εδώ η Μ. Καρυστιανού άγγιξε ένα κεντρικό πολιτειακό μας πρόβλημα. Διότι η λογοδοσία είναι βασικό χαρακτηριστικό και απόλυτη προϋπόθεση μίας πραγματικής δημοκρατίας. Το δικό μας πολιτικό σύστημα, μία ψευδής δημοκρατία, επιτρέπει και καλλιεργεί την απόλυτη ασυδοσία των πολιτικών. Η έλλειψη λογοδοσίας διατρέχει όλη την πολιτική ζωή της χώρας, και πολύ μεγάλο βαθμό είναι αυτή υπεύθυνη για τα μεγάλα προβλή-

ματα που αντιμετωπίζουμε. Η χρεωκοπία της χώρας, η σχεδόν ανύπαρκτη απονομή δικαιοσύνης, τα διαπλεκόμενα ΜΜΕ, τα συνεχή σκάνδαλα και η διασπάθιση του δημόσιου χρήματος, το κύμα μετανάστευσης των νέων ανθρώπων, η διαφθορά και η εγκληματικότητα, η σταθερή υποβάθμιση της παιδείας, η τραγική κατάσταση του συστήματος υγείας, οι πολιτικές και συνταγματικές εκτροπές, οι παρακολουθήσεις με κύριο ύποπτο για αυτές τον ίδιο τον Πρωθυπουργό... και ο κατάλογος είναι ατελείωτος. Εστιάζοντας σε αυτό το καίριο πρόβλημα της χώρας, ο σύλλογος «Τέμπη 2023» ζητά την αναθεώρηση του Συντάγματος. Ζητά την ενεργοποίηση του νόμου περί ευθύνης υπουργών και την κατάργηση της βουλευτικής ασυλίας, όταν προκύπτει ποινική ευθύνη πολιτικών προσώπων.

Δεν είναι μόνοι τους. Το ψήφισμα υπογράφουν μέχρι αυτή την στιγμή 610.000 συμπολίτες μας. Διαβάζοντας αυτό το εντυπωσιακό νούμερο δεν μπορεί κανείς να αποφύγει τη σύγκριση με την μοναδική πραγματική δημοκρατία των ημερών μας. Τη χώρα που *οι πολίτες ελέγχουν τα πάντα*. Την χώρα που οι πολιτικοί δεν κυβερνούν, αλλά απλά διαχειρίζονται τις πολιτικές υποθέσεις. Αν ζούσαμε στην Ελβετία θα αρκούσαν μόλις 100.000 υπογραφές για να αλλάξουμε, εμείς οι πολίτες, το Σύνταγμα της χώρας. Θα μπορούσαμε να στείλουμε στο σπίτι του κάθε πολιτικό που δεν τιμά την θέση του. Θα μπορούσαμε να ακυρώσουμε κάθε νόμο που είναι αντίθετος στην βούληση της πλειοψηφίας των πολιτών. *Αν ζούσαμε στην Ελβετία δεν θα είχε γίνει ποτέ αυτό το δυστύχημα.*

Τα ευχολόγια είναι εύκολα και είναι το πρώτο πράγμα που θυμούνται οι πολιτικοί μετά από τέτοιες καταστροφές. Το «ποτέ ξανά» είναι εύκολο να το πούμε και ακόμα πιο εύκολο να το ξεχάσουμε. Στην πραγματικότητα, λέγοντας απλά «ποτέ ξανά» καταδικάζουμε τους εαυτούς μας να ζήσουμε και πάλι τέτοια δυστυχήματα. Ο μόνος τρόπος για να τιμήσουμε τη μνήμη των ανθρώπων που χάθηκαν είναι να κάνουμε αυτό στο οποίο μας παρακινούν οι αγαπημένοι τους. Είναι ένα αποφασιστικό βήμα για να παύσει η πολιτική δυστοπία που ζούμε.

Πέτρος Βουρλής

Η συγκέντρωση υπογραφών που επιχειρεί η κυρία Μ. Καρυστιανού είναι ένα πολύ σημαντικό μάθημα δημοκρατικής ευαισθησίας για όλους μας. Δυστυχώς όμως, έτσι όπως είναι το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, η αξία του είναι κατά βάση ηθική. Με δεδομένο δε το ήθος που χαρακτηρίζει το πολιτικό σύστημα είναι απολύτως βέβαιο ότι αυτή η ηχηρή συλλογική έκφραση τελικά θα αγνοηθεί.

Θα ήταν ίσως διαφορετικά αν ήταν ενεργοποιημένη η προβλεπόμενη από το ελληνικό Σύνταγμα δυνατότητα υποβολής Νόμου με Λαϊκή Πρωτοβουλία (άρθρο 73, παρ. 6). Είναι ασφαλώς κάτι λιγότερο από την αλλαγή του Συντάγματος που ζητά το ψήφισμα της Μ. Καρυστιανού. Θα ήταν όμως μια δυνατότητα να ακουστεί πιο δυνατά η φωνή των πολιτών, και το πιο σπουδαίο: να παράγει έννομα, υποχρεωτικά αποτελέσματα.

ΦΤΔ

Τα ανυπόγραφα κείμενα εκφράζουν τους ΦΤΔ συλλογικά.

Τα ενυπόγραφα κείμενα εκφράζουν τις απόψεις των συγγραφέων τους.